

Målnummer:	UM286-10	Avdelning:	1
Avgörandedatum:	2012-04-25		
Rubrik:	Det har inte funnits synnerlig anledning att anta att en asylsökande, som betraktats som skyddsbehövande, i sitt hemland deltagit i förövandet av brott mot mänskligheten. Inte heller har det funnits synnerlig anledning att anta att han där deltagit i förövandet av gärningar som strider mot Förenta nationernas syften och grundsatser. Han har därför beviljats permanent uppehållstillstånd som flykting.		
Lagrum:	<ul style="list-style-type: none">• 4 kap. 1 §, 2 b § och 3 § samt 5 kap. 1 § utlänningslagen (2005:716)• Artikel 12.2 och artikel 12.3 i rådets direktiv 2004/83/EG av den 29 april 2004 om miniminormer för när tredjelandsmedborgare eller statslösa personer ska betraktas som flyktingar eller som personer som av andra skäl behöver internationellt skydd samt om dessa personers rättsliga ställning och om innehållet i det beviljade skyddet (skyddsgrundsdirektivet)• Artikel 1 F i 1951 års konvention angående flyktingars rättsliga ställning (Genèvekonventionen)• Artikel 7.1 och artikel 7.2 i Internationella brottmålsdomstolens stadga (Romstadgan)		
Rättsfall:	<ul style="list-style-type: none">• EU-domstolens avgörande den 9 november 2010 i målen C-57/09 och C-101/09, Bundesrepublik Deutschland mot B respektive D• MIG 2007:12• MIG 2011:24		

REFERAT

A och hans son, B, reste enligt egna uppgifter in i Sverige den 1 januari 2008 och ansökte om asyl dagen därpå. Som skäl för uppehållstillstånd åberopade de förföljelse på grund av politisk uppfattning, eftersom A i hemlandet Irak varit verksam inom Baathpartiet där han ansvarat för studentorganisationer. A uppgav att han hotats till livet och eftersökts. B hävdade för egen del att han utsatts för ett kidnappningsförsök.

Migrationsverket beslutade den 27 november 2008 att bl.a. avslå A:s och B:s ansökningar om uppehålls- och arbetstillstånd m.m. samt utvisa dem ur Sverige. Som skäl för besluten anförde verket i huvudsak följande. A har inte inkommit med några handlingar som styrker att han har haft en hög position inom Baathpartiet och därmed är det svårt att bedöma om han faktiskt har haft en sådan position som han har uppgett. De fotografier som A har lämnat in för att styrka sin position inom Baathpartiet och hotbilden mot honom och B är av ringa bevisvärde och visar inget orsakssamband mellan dem och vad A och B åberopar. Familjen har kunnat leva kvar i hemlandet i cirka nio månader från det första hotet fram tills man bestämmer sig för att lämna hemlandet. De hot och kidnappningsförsök som A och B har utsatts för är i sig allvarliga men det har inte framkommit att grunden till händelserna ligger i A:s tidigare arbete inom Baathpartiet. De hot som A och B utsattes för på grund av A:s politiska verksamhet är inte av sådan omfattning som krävs för flyktingskap. A:s hustru har haft en betydande position vid handelsministeriet. Av A:s och B:s utsagor har det dock inte framgått att de utsattes för hot på grund av hennes arbete. Vid en sammantagen bedömning har A och B inte gjort sannolikt att de riskerar

förföljelse av sådan art och omfattning att de är att anse som flyktingar enligt 4 kap. 1 § utlänningslagen (2005:716). A och B har inte heller gjort sannolikt att de kommer att straffas med döden eller med kroppsstraff, utsättas för tortyr eller annan omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning som avses i 4 kap. 2 § första stycket 1 utlänningslagen. Inte heller har de gjort sannolikt att de kommer att utsättas för individuell förföljelse på grund av sådana svåra motsättningar som avses i 4 kap. 2 § första stycket 2 utlänningslagen. A och B anses därmed inte vara skyddsbehövande i övrigt enligt nämnda lagrum. Inte heller har det framkommit att det föreligger sådana synnerligen ömmande omständigheter att uppehållstillstånd ska beviljas på denna grund.

A och B överklagade Migrationsverkets beslut och yrkade vid migrationsdomstolen att de skulle beviljas uppehållstillstånd och flyktingförklaring. Som grund för sina yrkanden hävdade de flyktingskap och skyddsbehov i övrigt och anförde bl.a. följande. A har sökts hos sin mor av ett stort antal män som velat begrava honom på grund av hans tidigare politiska arbete. Av ett inlämnat hotbrev framgår även vilken grunden för förföljelsen var och att de män som sökt honom har haft information om honom. Under de nio månader A stannade kvar i Irak sedan det första hotet mottogs tvingades han förflytta sig vid flera tillfällen för att undgå att dödas. Han var på grund av sitt arbete känd av ett stort antal människor och riskerade ständigt att identifieras. Två av hans kollegor på skolan har mördats på grund av tidigare politiskt arbete. A har ett stort antal vänner och partikamrater som mördats på liknande sätt. Han hade utan tvivel mördats om han inte hade lyckats fly eller om de personer som sökt efter honom hade fått tag på honom. A har efter ifrågasättandet av hans ställning inom partiet gjort stora ansträngningar för att få fram dokument som kan ges in i målet. Han har tidigare förvarat så många som upp till fem tusen dokument rörande hans trettiofem år inom Baathpartiet i sin bostad i Bagdad. Han tvingades av säkerhetsskäl göra sig av med de flesta av dem.

Migrationsverket bestred bifall till överklagandet och anförde bl.a. följande. Nästan alla irakier under Saddam Husseins styre var medlemmar i Baathpartiet. Att A haft någon form av högre position inom Baathpartiet betvivlas inte. A har vidare på ett trovärdigt sätt berättat om vad han haft för arbetsuppgifter och vad han utsatts för. Det finns emellertid inget tydligt samband mellan A:s ställning inom partiet och vad som hänt honom och B. Det har dessutom antagits en amnestilag för f.d. baathpartister och det finns möjlighet att få myndighetsskydd i Irak. Om A har angett personer till Baathpartiet kan det eventuellt bli fråga om uteslutande från flyktingskap.

Länsrätten i Stockholms län, migrationsdomstolen (2009-12-22, ordförande Alm och tre nämndemän, varav en skiljaktig), upphävde Migrationsverkets beslut samt beviljade A och B permanent uppehållstillstånd och flyktingförklaring. Domstolen yttrade bl.a. följande.

Vid en sammantagen bedömning av A:s och B:s berättelser och den muntliga och skriftliga bevisningen i målet har A och B gjort sannolikt att A har haft en hög position inom Baathpartiet och att de har utsatts för de hot och andra trakasserier som de beskrivit. A och B har i Irak utsatts för direkta hot om allvarlig skada och det har främst berott på tillfälligheter att de undkommit allvarliga övergrepp. Dessa omständigheter innebär att det finns en allvarlig indikation på att de kommer att lida allvarlig skada vid ett återvändande. Av den landrapport Migrationsverket hänvisat till framgår att risken för f.d. baathpartister att råka ut för skyddsgrundande behandling vid ett återvändande inte kan uteslutas. Dödandet av f.d. baathpartister har således dokumenterats i media under 2008 och 2009, men andra fall kan ha passerat obemärkt förbi på grund av att det exakta motivet bakom en attack inte alltid behöver vara känt. Det av A ingivna materialet ger stöd för att situationen för personer förknippade med den förra regimen i vissa avseenden är allvarligare än vad som framkommer av officiella rapporter. De särskilda omständigheterna

rörande A, att han varit känd för ett stort antal människor men ändå inte haft en så hög position att han automatiskt har blivit av särskilt intresse direkt efter regimens fall, talar för att den beskrivning han gett av hotbilden är riktig. Vid en sammantagen bedömning, varvid särskilt beaktas A:s position i Baathpartiet och vad A och B rent faktiskt utsatts för i hemlandet, har de gjort sannolikt att de känner välgrundad fruktan för att utsättas för skyddsgrundande behandling vid ett återvändande till Bagdad. Mot bakgrund av vad A anfört och med beaktande av den landinformation som tidigare redovisats har A och B gjort sannolikt att myndigheterna inte kan ge dem adekvat skydd mot den hotbild som finns mot dem vid ett återvändande till Irak i dag.

A och B har gjort sannolikt att den huvudsakliga grunden för hotet mot dem är A:s tidigare ställning inom Baathpartiet. Hotbilden mot A har därför sin grund i hans politiska uppfattning, vilket är en av förföljelsegrunderna i 4 kap. 1 § utlänningslagen. Den förväntade hotbilden vid ett återvändande har tillräcklig intensitet och varaktighet för att han ska anses vara flykting. Den hotbild som har sin grund i A:s medlemskap i Baathpartiet har även funnits mot B, som personligen utsatts för ett kidnappningsförsök. Även B är, på grund av tillskriven politisk uppfattning, att anse som flykting enligt 4 kap. 1 § utlänningslagen. Med beaktande av vad A anfört om att hans tidigare arbete med studenter gör att han riskerar att bli igenkänd i hela Irak är det inte relevant för A och B att fly inom Irak. Bestämmelserna i Genèvekonventionen är inte tillämpliga på den beträffande vilken det finns allvarliga skäl att anta att han har begått brott mot freden, krigsförbrytelse eller brott mot mänskligheten. A har uppgett att han inte själv har deltagit i några övergrepp mot ideologiska dissidenter, men att han överlämnat kartläggningar om studenter till andra grenar inom partiet, som, enligt honom, bekämpade de förbjudna organisationerna på mer handgripliga sätt. Det är allmänt känt att personer inom den regim A tillhörde gjorde sig skyldiga till allvarliga övergrepp mot ideologiska motståndare till regimen. Enligt vad som framkommit i målet, och med beaktande av det höga beviskrav som uppställs, har det dock inte framkommit något som gör att det finns allvarliga skäl att anta att A personligen varit delaktig i sådan verksamhet som kan utgöra grund för uteslutande.

Den skiljaktiga nämndemannen anförde att hon ansåg att det fanns stora trovärdighetsbrister i A:s och B:s berättelser och att det inte gjorts sannolikt att det funnits en koppling mellan de händelser de beskrivit och A:s position inom Baathpartiet. Vid en sammantagen bedömning kom hon för sin del fram till att A och B inte hade gjort sannolikt att de hade något skyddsbehov.

Migrationsverket överklagade migrationsdomstolens dom och yrkade att Migrationsöverdomstolen med ändring av domen skulle fastställa verkets beslut. Till stöd för överklagandet anförde verket i huvudsak följande.

Det finns synnerlig anledning att anta att A har anstiftat eller på annat sätt deltagit i förövandet av brott mot mänskligheten och gärningar som strider mot Förenta nationernas syften och grundsatser.

Det har antagits en amnestilag för f.d. baathpartister och det är möjligt att få myndighetsskydd i Irak. Risken för f.d. baathpartister att råka ut för skyddsgrundande behandling vid ett återvändande kan dock inte uteslutas med hänsyn tagen till den rådande situationen och säkerhetsläget i Irak. Migrationsverket delar inte migrationsdomstolens bedömning att förföljelsen utgår från A:s politiska uppfattning. Det föreligger däremot en risk för förföljelse på grund av A:s tillhörighet till gruppen f.d. baathpartister. A uppfyller därför kraven enligt 4 kap. 1 § utlänningslagen. Det vitsordas således att A är flykting, men det föreligger i enlighet med utlänningslagen grund för att utesluta honom från flyktingskap. Verket ifrågasätter inte A:s identitet, hans medlemskap i Baathpartiet eller hans arbete. A har på ett trovärdigt och detaljerat sätt redogjort för sina arbetsuppgifter inom partiet. Verket finner

därmed inte skäl att ifrågasätta uppgiften om att han haft någon form av högre position inom Baathpartiet.

Det får, med stöd av vad som är allmänt känt samt med speciellt beaktande av vad som framkommit bl.a. vid rättegången mot Saddam Hussein, anses vara klarlagt att Saddam Husseins regim, som hade makten i Irak mellan åren 1979 och 2003, begick otaliga brott mot mänskligheten genom att många oliktankande förföljdes, torterades, fördrovs och avrättades. Det finns således starka skäl att anta att behandlingen av politiska motståndare till Baathpartiet var hänsynslös under Saddam Husseins tid vid makten.

A har vidgått att han lämnat information om studenter men hävdar att han inte vidtagit några direkta åtgärder. A tror inte att han bidragit till att personer har råkat illa ut. Hans eget arbete gick mest ut på att utbilda och han tror inte på arbete som går ut på hämnd. I en situation där den enskilde har ett val mellan att passivt delta och att aktivt delta för en regim som är känd för att begå brott mot mänskligheten får det anses utgöra ett aktivt deltagande i brottet att anmäla oliktankande och ett sådant deltagande måste medföra att personen utesluts från rätten att vara flykting. Mot bakgrund av A:s egna redogörelser är det visat att han inte endast haft ett passivt medlemskap i Baathpartiet. Det är visat att A har haft en mycket aktiv roll inom partiet. Det är därför inte rimligt att anta att han inte har haft kännedom om Baathpartiets brottsliga avsikter och gärningar under alla de år som han hävdar att han varit medlem i partiet. A har sannolikt haft god inblick i Baathpartiets syften och övergrepp. Han har genom sina egna handlingar stött dessa handlingar och det föreligger därmed skäl att vägra honom uppehållstillstånd. Den omständigheten att A enligt egen utsago inte varit verksam inom de områden av Baathpartiet där brott begåtts föranleder inget annat ställningstagande av det skälet att han borde ha varit medveten om syftet med kartläggningen av studenterna samt vad dissidenter m.fl. riskerade till följd av den information som han lämnade. Mot bakgrund av det anförda finns det skäl att exkludera A från flyktingskap enligt 4 kap. 2 b § utlänningslagen.

EU-domstolen har i sin dom den 9 november 2010 i de förenade målen C-57/09 och C-101/09 (Bundesrepublik Deutschland mot B respektive D) uttalat att uteslutningsgrunderna kan tillämpas på en person som genom sin tillhörighet till en terroristgrupp har varit delaktig i internationella terroristhandlingar. Även om de målen skiljer sig från det nu aktuella på så sätt att A har varit medlem i ett regeringsstött parti torde beviskravet "synnerlig anledning att anta" ges samma tolkning i förevarande mål. A hade enligt egen utsago positionen medlem av grupp och var ansvarig för studentorganisationer inom denna grupp. Han har, genom sin högt uppsatta position inom Baathpartiet och sina arbetsuppgifter, varit aktivt delaktig i ett parti och en regim som under flera decennier systematiskt och grovt kränkt mänskliga rättigheter. Han har varit en del av regeringens kontroll och repression mot folket genom att han angivit oliktankande trots vetskap om att dessa riskerade att utsättas för allvarliga brott.

Utöver vad Migrationsverket åberopat i underinstanserna åberopade verket i Migrationsöverdomstolen följande dokumentation.

- 1) Sveriges ambassad i Amman, Rapport om situationen för de mänskliga rättigheterna i Irak, 1 oktober 2010
- 2) United Nations, Resolution adopted by the General Assembly, Situation of human rights in Iraq, A/RES/48/144, 28 januari 1994
- 3) Amnesty International, report 2001, Iraq
- 4) Amnesty International, Iraq, Victims of Systematic Repression, november 1999

5) U.S. Department of State, Country Reports on Human Rights Practices, Iraq, 2001

Migrationsverket har också hänfört sig till Europadomstolens för mänskliga rättigheter dom den 20 januari 2009 i målet F.H. mot Sverige (appl. no. 32621/06) och till ett avgörande från Federal Court i Kanada den 7 januari 2009 (Fahad Huthy Mutumba v. The Minister of Citizenship and Immigration, IMM-2668-08).

A och B bestred bifall till överklagandet och anförde i huvudsak följande.

Genom sitt förhandsavgörande i de förenade målen C-57/09 och C-101/09 har EU-domstolen uttalat flera saker som är av vikt för detta mål. Tillhörighet till en terroristorganisation, eller aktivt stöd till en terroristorganisations väpnade kamp, medför inte per automatik att det föreligger grund för uteslutning. Ett beslut om uteslutning ska föregås av en grundlig prövning av de exakta omständigheterna i varje enskilt fall. Bedömningen ska göras utifrån det beviskrav som ställs upp i artikel 12 punkten 2 i rådets direktiv 2004/83/EG av den 29 april 2004 om miniminormer för när tredjelandsmedborgare eller statslösa personer ska betraktas som flyktingar eller som personer som av andra skäl behöver internationellt skydd samt om dessa personers rättsliga ställning och om innehållet i det beviljade skyddet (skyddsgrundsdirektivet), nämligen att det ska finnas synnerliga skäl att anta att någon av situationerna i den punkten föreligger. Beviskravet ställs högt och bevisbördan ligger på myndigheterna. Vidare framgår det av domen att en medlemsstat kan bevilja uppehållstillstånd på annan grund om flyktingskap utesluts. De utgångspunkter för prövningen av om det föreligger grund för uteslutning, som EU-domstolen ställer upp, medför höga krav på bevisning och utredning samt på att en enskild faktiskt medverkat till brott mot de mänskliga rättigheterna. Om denna praxis ger någon vägledning, utöver vad som redan följer av texten i skyddsgrundsdirektivet, är det fråga om en skärpning.

Migrationsverket har först under den muntliga förhandlingen i migrationsdomstolen tagit upp frågan om uteslutning från flyktingskap. Någon utredning av de exakta omständigheterna i fallet finns inte. Det enda som kan tjäna som beslutsunderlag är ett fåtal muntliga uppgifter som A lämnade under den muntliga förhandlingen. Migrationsverket har dragit väl långtgående slutsatser av vad som då kom fram. De uppgifter A lämnade under sin tid vid universitetet var inte sådana att någon riskerade att skadas. Syftet var att få en bild av verksamheten inom universitetet. Om han hade trott att en elev riskerade grova övergrepp, till följd av den information som han lämnade, hade han inte lämnat någon information. Den verksamhet som han vid några tillfällen rapporterade om bestod inte i några direkta brott, utan syftet med rapporteringen var mer att kartlägga dissidenters verksamhet samt att motarbeta denna genom utbildning och information. De grupper som försökte värva studenter på universitetet var fundamentalistiska muslimska grupper. Han har inte haft någon särskild funktion som informatör och hans arbetsuppgifter handlade inte om underrättelseverksamhet. Snarare arbetade han med kulturella frågor och utbildningsfrågor än med frågor gällande inre säkerhet. A har inte medverkat till att någon utsatts för brott. De organisationer som nämndes under den muntliga förhandlingen i migrationsdomstolen, bl.a. Al Dawa och Badr, betraktades som terroristorganisationer även i väst vid den aktuella tidpunkten. Migrationsverkets resonemang är delvis ägnat att ge den felaktiga bilden att A rapporterade om fredliga studenter för deras åsikters skull och att dessa sedan utsattes för allvarliga övergrepp.

Migrationsverket har den 12 januari 2011 utkommit med ett rättsligt ställningstagande gällande exklusion från bl.a. flyktingskap ("Rättschefens rättsliga ställningstagande angående beviskravet för exklusion och individuellt

ansvar"). Ställningstagandet vilar på EU-domstolens dom i målen C-57/09 och C-101/09. De slutsatser verket drar är att det för exklusion krävs en bevisning som är att jämställa med den som krävs för bedömningen att skälig misstanke finns för brott enligt svensk nationell rätt och att bevisningen ska vara sådan som krävs för åtal enligt internationell rätt. I det aktuella målet finns ingen sådan bevisning som medför att A och B kan delges skälig misstanke om brott och något åtal skulle inte heller väckas om verket skulle göra en anmälan om brott till behörig instans. Det finns inga uppgifter om att någon råkat illa ut just på grund av något A eller B gjort och det finns inte ens några uppgifter om att någon farit illa som gått på den skola där A arbetat eller i anslutning till A:s arbete i övrigt. F.d. medlemmar av Baathpartiet har olika del i ansvaret för övergrepp som begicks mot enskilda och mot organisationer. A placerar sig uppenbarligen på den sida som inte har något eller litet ansvar för eventuella brott som begåtts av regimen i allmänhet. Om han skulle kunna hållas ansvarig och delges misstanke om brott innebär det att detsamma gäller huvuddelen av den irakiska befolkningen då majoriteten var medlemmar i Baathpartiet. Utifrån Migrationsverkets inställning bör alla f.d. medlemmar av Baathpartiet exkluderas med endast den allmänna rapporteringen om de övergrepp regimen begick som grund. Detta är inte EU-domstolens eller lagstiftarens syfte.

Sammanfattningsvis har migrationsdomstolen gjort en korrekt bedömning när det gäller uteslutning och i andra delar, varför domen ska fastställas i sin helhet. Domstolen har beaktat de höga krav som uppställs dels på bevisning och utredning av de exakta omständigheterna i det enskilda fallet, dels på delaktighet eller anstiftan till brott mot de mänskliga rättigheterna. Migrationsdomstolens bedömning är korrekt mot bakgrund av artikel 12 i skyddsgrundsdirektivet samt EU-domstolens praxis. Det saknas både utredning och bevisning i målet och det finns inte heller grund för att bedöma att några brott mot de mänskliga rättigheterna ens har förövats just till följd av något A gjort eller att hans handlingar ens är att anse som medverkan eller anstiftan av brott.

Kammarrätten i Stockholm, Migrationsöverdomstolen (2012-04-25, Trägård, Jagander och Reimers, referent), yttrade:

1. Flyktingskap

Enligt 4 kap. 1 § första stycket utlänningslagen är en flykting bl.a. en utlänning som befinner sig utanför det land som utlänningen är medborgare i, därför att han eller hon känner välgrundad fruktan för förföljelse på grund av ras, nationalitet, religiös eller politisk uppfattning eller på grund av kön, sexuell läggning eller annan tillhörighet till en viss samhällsgrupp, och inte kan, eller på grund av sin fruktan inte vill, begagna sig av detta lands skydd. I samma paragrafs andra stycke föreskrivs att detta gäller oberoende av om det är landets myndigheter som är ansvariga för att utlänningen riskerar att utsättas för förföljelse eller om dessa inte kan antas erbjuda trygghet mot förföljelse från enskilda. En flykting är i princip berättigad till uppehållstillstånd i Sverige (5 kap. 1 § utlänningslagen).

Migrationsöverdomstolen konstaterar att det är ostridigt att A på grund av sin tidigare ställning inom Iraks Baathparti i och för sig uppfyller kriterierna för att anses som flykting enligt 4 kap. 1 § utlänningslagen. Frågan är därefter om A, såsom Migrationsverket gör gällande, ska vägras uppehållstillstånd i egenskap av flykting av det skälet att han är utesluten från att anses vara en sådan.

2. Frågan om A är utesluten från flyktingskap

a) Tillämpliga bestämmelser m.m.

Bestämmelser av betydelse för bedömningen av om en utlänning är utesluten från att betraktas som flykting återfinns både på internationell och nationell

nivå samt i EU:s rättsliga reglering inom asylområdet. I det följande görs en genomgång av det regelverk som är relevant i målet.

Internationella bestämmelser

Artikel 1 F i 1951 års konvention angående flyktingars rättsliga ställning (Genèvekonventionen) har följande lydelse.

Stadgandena i denna konvention äga icke tillämpning på den beträffande vilken föreligga allvarliga skäl antaga, att han

- a) förövat brott mot freden, krigsförbrytelse eller brott mot mänskligheten, sådana dessa brott blivit definierade i de internationella överenskommelser, som tillkommit för att meddela bestämmelser angående sådana brott; eller
- b) förövat grovt icke-politiskt brott utanför tillflyktslandet, innan han erhöll tillträde till detsamma såsom flykting; eller
- c) gjort sig skyldig till gärningar, stridande mot Förenta Nationernas syften och grundsatser.

Unionsrättsliga bestämmelser m.m.

En reglering som motsvarar den som framgår av artikel 1 F i Genèvekonventionen ovan finns även i skyddsgrundsdirektivet. I dess artikel 12 anges vilka utlänningar som är uteslagna från att anses som flyktingar. De nu aktuella delarna av artikeln har följande lydelse.

Artikel 12.2

En tredjelandsmedborgare eller en statslös person kan inte ges flyktingstatus om det finns synnerliga skäl för att anta att

- a) han eller hon har förövat brott mot freden, krigsförbrytelse eller brott mot mänskligheten, såsom dessa definieras i de internationella instrument som har upprättats för att beivra sådana brott, eller
- b) han eller hon har förövat ett grovt icke-politiskt brott utanför tillflyktslandet, innan vederbörande fick tillträde till det landet som flykting, vilket innebär den tidpunkt då uppehållstillstånd utfärdades på grundval av beviljad flyktingstatus; särskilt grymma handlingar, även om de begåtts i förment politiskt syfte, får betecknas som allvarliga icke-politiska brott, eller
- c) han eller hon har gjort sig skyldig till gärningar som strider mot Förenta nationernas syften och grundsatser enligt inledningen och artiklarna 1 och 2 i Förenta nationernas stadga.

Artikel 12.3

Punkt 2 gäller personer som anstiftar eller på annat sätt deltar i förövandets av de brott eller gärningar som nämns däri.

EU-domstolen har genom sin dom den 9 november 2010 i målen C-57/09 och C-101/09 besvarat en begäran om förhandsavgörande från Tysklands Bundesverwaltungsgericht rörande bl.a. tolkningen av artikel 12.2 b och c i skyddsgrundsdirektivet. I domen uttalade sig EU-domstolen angående det personliga ansvaret för vissa gärningar, ett ansvar som kan medföra exkludering från flyktingskap. Målen rör ansökan om flyktingstatus respektive återkallande av tidigare beviljad flyktingstatus för personer som varit medlemmar i organisationer som finns med i förteckningen över personer, grupper och enheter i bilagan till rådets gemensamma ståndpunkt (2001/931/GUSP) om tillämpning av särskilda åtgärder i syfte att bekämpa terrorism. I sitt avgörande konstaterade EU-domstolen vid tolkningen av artikel 12.2 b och c i skyddsgrundsdirektivet (p. 86-88, 95-98, 105 och 111) bl.a. följande.

Enligt artikel 12.2. b och c, liksom för övrigt artikel 1 F b och c i Genèvekonventionen, kan en person inte ges flyktingstatus om det finns

"synnerliga skäl" för att anta att "[vederbörande] har förövat" ett grovt icke-politiskt brott utanför tillflyktslandet innan denne fick tillträde till landet som flykting eller att "[vederbörande] har gjort sig skyldig" till gärningar som strider mot Förenta nationernas syften och grundsatser. Det framgår av lydelsen av dessa bestämmelser i direktivet att den behöriga myndigheten i den berörda medlemsstaten endast kan tillämpa bestämmelserna efter att i varje enskilt fall ha gjort en prövning av de exakta omständigheter som myndigheten har kännedom om i syfte att fastställa huruvida det föreligger synnerliga skäl att anta att de handlingar som begåtts av den berörda personen, som för övrigt uppfyller kraven för att beviljas flyktingsstatus, omfattas av ett av dessa båda skäl till undantag. Även om de handlingar som begåtts av en organisation, som förts upp i förteckningen i bilagan till gemensam standpunkt 2001/931 på grund av dess deltagande i terroristhandlingar, omfattas av de skäl till undantag som anges i artikel 12.2 b och c i direktivet, får enbart det förhållandet att den berörda personen har tillhört en sådan organisation följaktligen inte automatiskt leda till att vederbörande inte kan beviljas flyktingstatus i enlighet med dessa bestämmelser. För att kunna fastställa att det föreligger skäl till undantag enligt artikel 12.2 b och c i direktivet är det nödvändigt att den berörda personen, med beaktande av de beviskrav som uppställs i nämnda artikel 12.2, kan göras delvis ansvarig för de handlingar som den aktuella organisationen har begått under den period då vederbörande var medlem. Detta individuella ansvar ska bedömas i enlighet med såväl objektiva som subjektiva kriterier. Den behöriga myndigheten ska såväl undersöka den roll som den berörda personen faktiskt har haft vid utförandet av de ifrågavarande handlingarna, dennes ställning i organisationen, den grad av kännedom som denne hade eller borde ha haft rörande organisationens verksamhet, de eventuella påtryckningar som denne varit utsatt för eller andra faktorer som kan ha påverkat dennes beteende. Om en myndighet efter en sådan undersökning konstaterar att den berörda personen hade en framträdande position i en organisation som tillämpar terroristmetoder, kan myndigheten förutsätta att denna person har ett individuellt ansvar för handlingar som organisationen har begått under den relevanta perioden, men den måste fortfarande pröva samtliga relevanta omständigheter innan den kan anta ett beslut att inte bevilja vederbörande flyktingstatus i enlighet med artikel 12.2 b eller c i direktivet. Ett beslut att inte bevilja flyktingstatus med tillämpning av artikel 12.2 b eller c i direktivet förutsätter inte att den berörda personen utgör en befintlig fara för den mottagande medlemsstaten. Inte heller krävs det någon proportionalitetsprövning i det enskilda fallet för att anta ett beslut att inte bevilja flyktingstatus med tillämpning av artikel 12.2 b eller c i direktivet.

Nationella bestämmelser m.m.

Den 1 januari 2010 infördes ändringar i utlänningslagens bestämmelser avseende uppehållstillstånd grundat på en utlännings behov av internationellt skydd. Ändringarna gjordes för att genomföra bl.a. skyddsgrundsdirektivet. Direktivets bestämmelser om uteslutning av en tredjelandsmedborgare från att anses som flykting har genomförts genom ändringar i 4 kap. 2 b § utlänningslagen. Paragrafen har numera följande lydelse.

En utlänning är utesluten från att anses som flykting om det finns synnerlig anledning att anta att han eller hon har gjort sig skyldig till

1. brott mot freden, krigsförbrytelse eller brott mot mänskligheten, såsom dessa definieras i de internationella instrument som har upprättats för att beivra sådana brott,
2. ett grovt icke-politiskt brott utanför Sverige innan han eller hon kom hit, eller
3. gärningar som strider mot Förenta nationernas syften och grundsatser enligt inledningen och artikel 1 och 2 i Förenta nationernas stadga.

Det som anges i första stycket gäller även en utlänning som har anstiftat eller på annat sätt deltagit i förövandet av de brott eller gärningar som där nämns.

I förarbetena till 4 kap. 2 b § utlänningslagen (prop. 2009/10:31 s. 105-109 och 261) anför bl.a. följande. Paragrafen motsvarar artikel 12.2 i skyddsgrundsdirektivet, som i sin tur motsvaras av artikel 1 F i Genèvekonventionen, och avser bl.a. uteslutning från flyktingskap av den som har gjort sig skyldig till brott mot freden, krigsförbrytelse eller brott mot mänskligheten, såsom dessa definieras i de internationella instrument som har upprättats för att beivra sådana brott. Med tanke på de allvarliga konsekvenser som kan följa av att en asylsökande utesluts från att vara flykting måste bestämmelsen tolkas restriktivt. Det ska föreligga en faktisk omständighet som påtagligt visar att man med fog kan anta att utlänningen har begått någon av gärningarna. Ledning för tolkning av bestämmelsen kan hämtas från FN:s flyktingkommissaries handbok om förfarandet och kriterierna vid fastställande av flyktingars rättsliga ställning punkterna 147-163 (härefter UNHCR:s handbok) och UNHCR:s riktlinjer om uteslutning från flyktingskap (Guidelines on International Protection: Application of the Exclusion Clauses: Article 1 F of the 1951 Convention relating to the Status of Refugees, HCR/GIP/03/05, 4 september 2003; härefter UNHCR:s riktlinjer). Att en utlänning är utesluten från att anses som flykting innebär inte att han eller hon är utesluten från att erhålla uppehållstillstånd på någon annan grund.

Redan nu kan nämnas att det i UNHCR:s riktlinjer (p. 2) anges att tanken bakom uteslutningsgrunderna är att vissa handlingar är så allvarliga att de som begått dem inte förtjänar internationellt skydd som flyktingar. Bestämmelsernas främsta syfte är att frånta personer som begått fruktansvärda handlingar och allvarliga brott internationellt flyktingskydd och att försäkra sig om att sådana personer inte missbrukar asylrätten för att undvika att bli ställda till svars för sina handlingar.

b) Särskilt om beviskravet m.m.

Migrationsöverdomstolen konstaterar att regeringen i förarbetena till 4 kap. 2 b § utlänningslagen inte har berört det förhållandet att kravet på den bevisning som erfordras för att en utlänning ska vara utesluten från att anses som flykting uttrycks på olika sätt i bestämmelserna i Genèvekonventionen, skyddsgrundsdirektivet respektive utlänningslagen; "allvarliga skäl antaga", "synnerliga skäl för att anta" respektive "synnerlig anledning att anta". I förarbetena till utlänningslagen anför emellertid att bestämmelsen i 4 kap. 2 b § bygger på skyddsgrundsdirektivet och Genèvekonventionen (prop. 2009/10:31 s. 261). Vidare gav regeringen i förarbetena till en ändring i 1989 års utlänningslag uttryck för uppfattningen att det inte kunde komma i fråga att Sverige skulle tillämpa Genèvekonventionen på ett sätt som, oavsett i vilken riktning det skedde, avsevärt avvek från tillämpningen i andra länder (prop. 1996/97:25 s. 96 f.). Mot denna bakgrund menar Migrationsöverdomstolen att det finns fog för att anse att det beviskrav som finns intaget i 4 kap. 2 b § utlänningslagen står i överensstämmelse med det beviskrav som uppställs i Genèvekonventionen och i skyddsgrundsdirektivet.

För att beviskravet "synnerlig anledning att anta" ska vara uppfyllt är det inte nödvändigt att den sökande är dömd för brottet, inte heller behöver bevisningen motsvara vad som krävs i ett brottmål. Det är dock viktigt att beviskravet ställs tillräckligt högt med tanke på det övergripande syftet med Genèvekonventionen (och motsvarande unionsrättsliga och nationella bestämmelser), nämligen att tillförsäkra internationellt skydd åt dem som är utsatta för förföljelse. Erkännanden och vittnesmål som är att anse som tillförlitliga kan exempelvis vara tillräcklig bevisning för att grund för uteslutning föreligger (jfr UNHCR:s riktlinjer p. 35).

Migrationsöverdomstolen konstaterar vidare att det ligger i sakens natur att bevisbördan för att en uteslutningsgrund föreligger vilar på staten. Dessutom bör regeln om tvivelsmålets fördel ("benefit of the doubt") tillämpas också när

det gäller att bedöma om en person är utesluten från flyktingskap (jfr UNHCR:s riktlinjer p. 34). En förutsättning för att den asylsökande ska kunna få förmånen av denna bevislätnadsregel är emellertid att han eller hon gjort ett ärligt försök att styrka sin berättelse och att hans eller hennes allmänna trovärdighet inte ifrågasätts (se UNHCR:s handbok punkterna 203 och 204). Vid bedömningen av trovärdigheten i sökandens utsaga bör enligt bevislätnadsregeln normalt fästas vikt vid att berättelsen är sammanhängande och inte präglas av motstridiga uppgifter. De omständigheter som åberopas får inte heller strida mot allmänt kända fakta, t.ex. relevant och aktuell landinformation. Betydelse i trovärdighetshänseende tillmäts också det förhållandet att berättelsen till sina huvuddrag förblir oförändrad under asylprövningens gång i olika instanser. (Jfr MIG 2007:12)

c) Uteslutning på grund av brott mot mänskligheten

Migrationsverket gör bl.a. gällande att A bär ansvar för sådant brott mot mänskligheten som avses i 4 kap. 2 b § första stycket 1 utlänningslagen och därför är utesluten från att anses som flykting.

I förarbetena till 4 kap. 2 b § utlänningslagen (prop. 2009/10:31 s. 106 f.) anføres att artikel 12.2 a i skyddsgrundsdirektivet motsvarar 1 F a i Genèvekonventionen och avser brott mot freden, krigsförbrytelse eller brott mot mänskligheten, såsom dessa definieras i de internationella instrument som har upprättats för att beivra sådana brott. Dessa brott har alltsedan andra världskrigets slut getts skiftande definitioner. Ledning för vad som avses med internationella instrument som har upprättats för att beivra sådana brott finns i punkten 150 i UNCHR:s handbok. Där anges att den mest uttömmande definitionen finns i 1945 års Londonöverenskommelse och i stadgan för den internationella krigsribunalen (Nürnbergtribunalen). En annan viktig internationell överenskommelse som räknas upp i UNHCR:s handbok är 1948 års konvention om förebyggande och bestraffning av brottet folkmord.

Av UNHCR:s riktlinjer (p. 13) framgår att det som särskiljer brott mot mänskligheten, vilka omfattar folkmord, mord, våldtäkt och tortyr, är att de måste utföras som en del i en utbredd och systematisk attack riktad mot civilbefolkningen. En isolerad handling kan dock utgöra brott mot mänskligheten om den är en del av ett sammanhängande system eller en serie av systematiska och upprepade handlingar. Eftersom sådana brott kan ske såväl i fredstid som under väpnad konflikt är detta den bredaste kategorin i artikel 1 F a i Genèvekonventionen.

Den senast överenskomna definitionen av brott mot mänskligheten finns i stadgan för Internationella brottmålsdomstolen (fortsättningsvis Romstadgan) från år 1998 (a. prop. s. 106 f. och 261). Där anges i artikel 7.1 att med brott mot mänskligheten avses bl.a. mord, tortyr och våldtäkt när gärningarna begås som en del av ett vidsträckt eller systematiskt angrepp riktat mot civilbefolkning med insikt om angreppet. Med brott mot mänskligheten avses även förföljelse av en identifierbar folkgrupp eller ett identifierbart kollektiv av politiska, rasmässiga, nationella, etniska, kulturella, religiösa, genusmässiga eller andra skäl som universellt är erkända som otillåtna enligt folkrätten, i samband med en gärning som avses i denna punkt eller ett annat brott som omfattas av domstolens jurisdiktion.

I artikel 7.2 i Romstadgan anges vidare att med angrepp riktat mot civilbefolkning avses ett beteende som består i upprepat förövande av gärningar som avses i samma artikel punkt 1 mot civilbefolkning för att främja en stats eller en organisations politik att genomföra ett sådant angrepp. Med begreppet tortyr avses uppsåtligt tillfogande av allvarlig smärta eller svårt fysiskt eller psykiskt lidande för någon som befinner sig i den tilltalades förvar eller står under hans eller hennes kontroll; tortyr innefattar inte smärta eller lidande som uppkommer enbart genom eller är förknippade med lagenliga

sanktioner. Slutligen innehåller Romstadgan också en definition av begreppet förföljelse där det anges att detta innebär uppsåtligt och allvarligt berövande av grundläggande rättigheter i strid med folkrätten på grund av en folkgrupps eller ett kollektivs identitet (artikel 7.2 g).

Migrationsöverdomstolens bedömning

Migrationsöverdomstolen finner att prövningen av om det i målet är fråga om ett sådant brott mot mänskligheten som avses i 4 kap. 2 b § första stycket 1 utlänningslagen lämpligen bör göras mot bakgrund av den senast överenskomna definitionen av brottet, dvs. den som Romstadgan innehåller.

Som framgått ovan gör Migrationsverket gällande att A är utesluten från att anses som flykting på grund av att han på sätt som avses i 4 kap. 2 b § andra stycket har anstiftat eller på annat sätt deltagit i förövandet av bl.a. brott mot mänskligheten. Av grundläggande betydelse för frågan om A är utesluten från att anses som flykting av detta skäl är inledningsvis om förhållandena i Irak under den tid som A utförde sitt uppdrag inom Baathpartiet var av sådant slag att det då begicks brott mot mänskligheten.

Av den landinformation som Migrationsverket har åberopat i målet framgår bl.a. följande. Den irakiska regimen under Saddam Husseins styre stod bakom ett stort antal summariska avrättningar och det förekom många rapporter om att regimen avrättade personer som man trodde var involverade i sammansvärjningar mot Saddam Hussein eller Baathpartiet. Trots att den irakiska konstitutionen förbjöd tortyr torterade säkerhetstjänsten rutinmässigt fångar. Familjemedlemmar och personer lierade med påstådda oppositionella hölls gripna eller mördades. Flera politiska partier var förbjudna och att vara medlem i dem var straffbart med döden. Regimen stod också bakom dödandet och tortyren av personer misstänkta för, eller av släktingar till personer misstänkta för, bl.a. ekonomiska brott, desertering och ett flertal andra gärningar. Politiska mord och terroristaktioner ägde rum i det kurdkontrollerade området i norra Irak. Även ett stort antal försvinnanden rapporterades under Saddam Husseins tid vid makten. Utöver tiotusentals försvinnanden har organisationer som arbetat för mänskliga rättigheter rapporterat om att regimen hållit tusentals irakier fängslade utan att dessa fått ha någon som helst kontakt med omvärlden. (U.S. Department of State, Country Reports on Human Rights Practices, Iraq, 2001)

Vidare framgår det av landinformationen att användandet av dödsstraff hade stor utbredning och att det infördes nya straff som halshuggning och amputering av tungan under Saddam Husseins regim i Irak. Amputering av tungan infördes år 2000 som straff för förtal av eller kritik mot presidenten eller hans familj. I oktober 2000 halshöggs ett dussintal kvinnor anklagade för prostitution utan att det hade ägt rum någon juridisk process. Hundratals personer, inklusive möjliga samvetsfångar, avrättades. Politiska fångar och häktade utsattes för brutala former av tortyr. (Amnesty International, report 2001, Iraq)

Migrationsöverdomstolen finner mot bakgrund av den åberopade landinformationen att det står klart att det under Saddam Husseins styre i Irak begicks sådana brott mot mänskligheten som avses i 4 kap. 2 b § första stycket 1 utlänningslagen. Frågan är då om A i utlänningslagens mening kan åläggas ett individuellt ansvar för att ha anstiftat eller på annat sätt ha deltagit i denna brottslighet.

Av UNHCR:s riktlinjer (p. 18) framgår att ett individuellt ansvar i allmänhet härleds ur det förhållandet att personen har utfört den kriminella handlingen eller i väsentlig mån medverkat till att den utförts, i medvetande om att hans eller hennes handling eller underlåtenhet kommer att underlätta det brottsliga handlandet. Individens måste inte fysiskt ha begått den kriminella handlingen i

fråga. Att anstifta, medverka eller delta i en gemensam kriminell verksamhet kan vara tillräckligt. Vidare framgår (p. 19) att den omständigheten att en person varit en högre medlem av en repressiv statsmakt eller medlem i en organisation som är inblandad i olagliga våldsamheter inte i sig innebär att denne har ett individuellt ansvar för uteslutningsgrundande handlingar. En presumtion för ansvar kan dock uppstå när personen förblir medlem av en statsmakt som helt klart är engagerad i aktiviteter som faller in under tillämpningsområdet för artikel 1 F i Genèvekonventionen. I denna bedömning ska även inbegripas gruppens faktiska aktiviteter, dess organisatoriska struktur, individens position inom gruppen och hans eller hennes förmåga att i betydande utsträckning påverka gruppens aktiviteter liksom möjligheten till splittring av gruppen.

Av betydelse för den nu aktuella prövningen är vidare EU-domstolens uttalanden i den ovan redovisade domen, oaktat att de rör tolkningen av artikel 12.2 b och c i skyddsgrundsdirektivet, närmare bestämt att det är nödvändigt att den berörda personen kan göras delvis ansvarig för de handlingar som den aktuella organisationen har begått för att skäl för uteslutning ska föreligga. Domstolen uttalade att den behöriga myndigheten härvid bl.a. ska undersöka den roll som den berörda personen faktiskt har haft vid utförandet av de ifrågavarande handlingarna, dennes ställning i organisationen, den grad av kännedom som denne hade eller borde ha haft rörande organisationens verksamhet, de eventuella påtryckningar som denne varit utsatt för eller andra faktorer som kan ha påverkat dennes beteende. Om en myndighet efter en sådan undersökning konstaterar att den berörda personen haft en framträdande position i en organisation som tillämpar terroristmetoder, kan myndigheten förutsätta att denna person har ett individuellt ansvar för handlingar som organisationen begått under den relevanta perioden, men den måste fortfarande pröva samtliga relevanta omständigheter innan den kan anta ett beslut att inte bevilja vederbörande flyktingstatus i enlighet med artikel 12.2 b eller c i direktivet. Enligt Migrationsöverdomstolens mening har de uttalanden från EU-domstolen som nu redovisats bäring även på de överväganden som ska göras i samband med bedömningen av om någon av uteslutningsgrundarna i direktivets artikel 12.2 a är för handen.

Det är ostridigt i målet att A haft någon form av högre position inom Baathpartiet och uppgifterna om hans identitet och arbete har inte heller ifrågasatts. A har vid den muntliga utredningen hos Migrationsverket uppgett att han var grenmedlem i Baathpartiet. Vid den muntliga förhandlingen i migrationsdomstolen har han uppgett att när han slutade 2003 hade han positionen medlem av grupp. A har hela tiden vidhållit att han har haft en hög position inom Baathpartiet, att den s.k. debaathifieringskampanjen drabbade baathpartister av graden medlem av grupp och högre samt att de som berördes utgjorde mindre än en procent av hela partiet (se Temanotat, Baath-partiet. Medlemskapsnivåer og partiorganisasjon, Landinfo (Norge), 13 juni 2008). A har vidare uppgett att den militära grad han innehade bara gavs till dem som var aktiva medlemmar eller andra högre medlemmar av partiet samt att han omfattades av debaathifieringen och att han på grund av denna tvingades stannade hemma från arbetet under ett års tid.

Migrationsöverdomstolen finner att A, mot bakgrund av hans höga position och långvariga arbete inom Baathpartiet, får antas ha haft god kännedom om Baathpartiets brottsliga avsikter och gärningar mot ideologiska motståndare till regimen. Detta är omständigheter som i och för sig skulle kunna tala för att han har varit delaktig i de brott mot mänskligheten som begicks i Irak under den aktuella tiden. Enbart dessa omständigheter kan dock inte automatiskt leda till att A inte kan beviljas uppehållstillstånd som flykting. En bedömning måste också göras av bl.a. vilken roll A faktiskt har haft med avseende på de brottsliga handlingar som nu är ifråga. Migrationsöverdomstolen gör i denna del följande bedömning.

A har själv vidgått att han under sitt arbete på universitetet har lämnat information om studenter och att syftet med denna rapportering har varit att kartlägga dissidenters verksamhet. Han har utöver detta inte vidtagit några direkta åtgärder. Migrationsverket har inte anfört något ytterligare konkret som närmare skulle kunna beskriva A:s verksamhet som anmälare och några sådana uppgifter framgår inte heller, utöver vad A själv uppger, av utredningen i övrigt. Migrationsverket gör gällande att, i en situation där den enskilde har ett val mellan att passivt delta och att aktivt delta för en regim som är känd för att begå brott mot mänskligheten, det får anses utgöra ett aktivt deltagande i sådan brottslighet att anmäla oliktankande. A anför för egen del att de uppgifter han lämnade om studenter inte var sådana att någon riskerade att skadas, utan syftet var att få en bild av verksamheten på universitetet. Dissidenters aktiviteter skulle motarbetas genom utbildning och information. Han hade inte lämnat något information om han hade trott att det skulle leda till att en student riskerade grova övergrepp. Han har inte haft någon särskild funktion som informatör och hans arbetsuppgifter handlade inte om underrättelseverksamhet. Det han arbetade med handlade snarare om kulturella frågor och utbildningsfrågor än om frågor gällande inre säkerhet.

Av utredningen i målet framgår en del om den information som A, inom ramen för sitt uppdrag för Baathpartiet, lämnade om oliktankande under sin tid vid universitetet, om hur det gick till när informationen lämnades och om syftet med hans kartläggningsverksamhet. Migrationsöverdomstolen finner emellertid att de omständigheter som kommit fram i dessa avseenden inte är av sådant påtagligt slag att det finns fog för att dra slutsatsen att enskilda individer, på grund av den information A lämnade, har råkat ut för sådana övergrepp som innefattas i brott mot mänskligheten. Vid sådant förhållande finner Migrationsöverdomstolen att det inte finns synnerlig anledning att anta att A i lagens mening har anstiftat eller på annat sätt deltagit i förövandet av brott mot mänskligheten. Beviskravet i 4 kap. 2 b § utlänningslagen är därmed inte uppfyllt. A är därför inte på denna grund utesluten från att anses som flykting.

d) Uteslutning på grund av gärningar som strider mot Förenta nationernas syften och grundsatser

Migrationsverket gör slutligen gällande att A har anstiftat eller på annat sätt deltagit i förövandet av gärningar som strider mot Förenta nationernas syften och grundsatser enligt inledningen och artiklarna 1 och 2 i Förenta nationernas stadga och att han därför är utesluten från att anses som flykting enligt 4 kap. 2 b § första stycket 3 utlänningslagen.

I förarbetena till 4 kap. 2 b § utlänningslagen anför, som påpekats ovan, att ledning för tolkning av bestämmelsen kan hämtas från UNHCR:s handbok punkterna 147-163 och UNHCR:s riktlinjer (prop. 2009/10:31 s. 261). Det görs i förarbetena inga särskilda uttalanden när det gäller tolkningen av den nu aktuella uteslutningsgrunden.

I UNHCR:s handbok anges följande beträffande gärningar som strider mot Förenta nationernas syften och grundsatser (punkterna 162 och 163). Denna mycket allmänt hållna uteslutningsklausul sammanfaller delvis med den i artikel 1 F a i Genèvekonventionen. Det är uppenbart att ett brott mot freden, en krigsförbrytelse eller ett brott mot mänskligheten också är en gärning som strider mot Förenta nationernas syften och grundsatser. Även om artikel 1 F c inte inför någon ny komponent, är den avsedd att på ett allmänt sätt täcka sådana handlingar som strider mot Förenta nationernas syften och grundsatser vilka inte helt täcks av de två föregående uteslutningsklausulerna. Om man läser de tre klausulerna tillsammans får det antas, trots att så inte uttryckligen sägs, att gärningar som omfattas av den ifrågavarande klausulen också måste vara av brottslig art. Förenta nationernas syften och grundsatser uttrycks i förordet till Förenta nationernas stadga samt i stadgans första och andra

artikel. Här uppräknas de grundläggande principer som ska styra medlemsstaternas uppträdande i förhållande till varandra och i förhållande till det internationella samfundet som helhet. Från dessa bestämmelser kan man dra slutsatsen att en individ som är skyldig till en gärning som strider mot dessa grundsatser måste ha haft en maktposition i en medlemsstat och bidragit till att staten kränkt dessa grundsatser. Det finns emellertid knappast några dokumenterade fall som berör tillämpningen av denna klausul som mot bakgrund av den mycket allmänna utformningen därför bör tillämpas med försiktighet.

Migrationsöverdomstolens bedömning

Till stöd för sin uppfattning att A har anstiftat eller på annat sätt deltagit i förövandet av gärningar som strider mot Förenta nationernas syften och grundsatser åberopar Migrationsverket samma omständigheter som enligt verket innebär att A har anstiftat eller deltagit i förövandet av brott mot mänskligheten. Som framgår ovan har Migrationsöverdomstolen redan kommit fram till att det inte finns synnerlig anledning att anta att A har anstiftat eller på annat sätt deltagit i förövandet av brott mot mänskligheten i den mening som avses i 4 kap. 2 b § första stycket 1 utlänningslagen. Migrationsverket åberopar inte några andra omständigheter som i sig skulle kunna medföra att A är utesluten från att anses som flykting av det skälet att han har anstiftat eller på annat sätt deltagit i förövandet av en gärning som strider mot Förenta nationernas syften och grundsatser. Migrationsverket har inte heller anfört att de omständigheter som verket åberopar skulle innefatta en brottslig gärning i någon annan mening än vad som avses med brott mot mänskligheten. Mot denna bakgrund finns det inte heller synnerlig anledning att anta att A har anstiftat eller på annat sätt deltagit i förövandet av gärningar som strider mot Förenta nationernas syften och grundsatser.

Migrationsöverdomstolen delar sammanfattningsvis migrationsdomstolens bedömning att A är att anse som flykting enligt 4 kap. 1 § utlänningslagen och att han med stöd av 5 kap. 1 § samma lag ska beviljas permanent uppehållstillstånd i Sverige. Eftersom A uppfyller kraven för att betecknas som flykting ska han också beviljas flyktingstatusförklaring i enlighet med 4 kap. 3 § utlänningslagen. Migrationsverkets överklagande beträffande A ska därför avslås.

3. Frågan om B är flykting

När det gäller B har denne inte själv varit politiskt aktiv utan har till följd av sin fars verksamhet utsatts för förföljelse. Av UNHCR:s handbok punkterna 184-186 framgår bl.a. att i de fall familjens överhuvud uppfyller kriterierna för flyktingskap ska i regel övriga familjemedlemmar också tillerkännas ställning som flykting. Principen om familjens enhet verkar till förmån för anhöriga, inte tvärtom. I första hand omfattar principen make, maka och minderåriga barn. Den bör emellertid också tillämpas beträffande andra familjemedlemmar under förutsättning att de tillhör samma hushåll.

Förhållandena beträffande B är enligt Migrationsöverdomstolen sådana att denne bör omfattas av principen om familjens enhet. Även B ska således beviljas permanent uppehållstillstånd och flyktingstatusförklaring. Migrationsverkets överklagande beträffande B ska därför också avslås.

Migrationsöverdomstolens avgörande. Migrationsöverdomstolen avslår överklagandet och fastställer migrationsdomstolens domslut såvitt avser permanent uppehållstillstånd och flyktingstatusförklaring.

Sökord:

Benefit of the doubt; Bevisbörda; Bevislätnadsregel; Brott mot

mänskligheten; Exkludering; Familjens enhet; Flykting; Förföljelse;
Skyddsgrundsdirektivet; Synnerlig anledning att anta; Uteslutning från
flyktingskap; Uteslutningsgrund; Utvisning

Litteratur: Prop. 1996/97:25 s. 96 f.; Prop. 2009/10:31 s. 105-109 och s. 261;
UNHCR:s handbok om förfarandet och kriterierna vid fastställande av
flyktingars rättsliga ställning, punkterna 147-163, 184-186, 203 och
204; UNHCR:s Guidelines on International Protection: Application of the
Exclusion Clauses: Article 1 F of the 1951 Convention relating to the
Status of Refugees, HCR/GIP/03/05, 4 september 2003, punkterna 2,
13, 18, 19, 34 och 35
